

Beantwoording van de aandachtspunten van de Adviesgroep Sociaal Domein gemeente Groningen

- Passende zorg

Naar aanleiding van de evaluatienota *Terugblik 2019 – 2023 Gebiedsondersteuningsnetwerken* heeft de ASDG aangegeven dat er ondersteuning moet zijn voor de groeiende groep zelfstandig wonende ouderen. Na het lezen van dit beleidsdocument wil de ASDG dit nogmaals benadrukken.

Op pagina 5 van het document wordt vermeld dat veel inwoners die gebruikmaken van dagbesteding en begeleiding behoren tot de leeftijdsgroep van 50-64 jaar. De bijbehorende tabel laat echter zien dat het aantal ouderen van 65 jaar en ouder minstens zo groot is als deze groep. Toch maken zij aanzienlijk minder gebruik van deze voorzieningen.

Dit roept de vraag op of de ontwikkeling van collectieve voorzieningen, zoals groepsgewijze dagbesteding, in de eerste GON-periode achterbleef bij de verwachtingen. Speelt dit ook een rol bij het beperkte aanbod van kortdurende opname en respijtzorg? Mogelijk sluit de huidige dagbesteding niet voldoende aan bij de interesses en behoeften van ouderen, waardoor zij minder geneigd zijn gebruik te maken van groepsgerichte ondersteuning. Daarnaast valt op dat mensen die samenwonen met een partner met dementie slechts in beperkte mate individuele begeleiding ontvangen.

Een andere factor kan zijn dat ouderen moeite hebben om de juiste zorg te vinden, doordat zij te maken hebben met een veelheid aan instanties. Dit gebrek aan overzicht kan drempels opwerpen bij het aanvragen van ondersteuning.

Daarnaast is de veronderstelling op pagina 5, dat thuiswonende ouderen eenvoudig een beroep kunnen doen op intensieve zorg via de Wet Langdurige Zorg (WLZ), naar ons inziens onjuist. De meeste ouderen voldoen niet aan de strenge criteria voor een WLZ-indicatie, terwijl de behoefte aan ondersteuning vaak wel aanwezig is.

Om te voorkomen dat deze groep tussen wal en schip valt, is het essentieel dat de gemeente inzet op een beter toegankelijk zorgaanbod, afgestemd op de werkelijke behoeften van ouderen. Dit betekent niet alleen investeren in passende dagbesteding en begeleiding, maar ook in duidelijke en laagdrempelige informatievoorziening, zodat ouderen eenvoudig de weg naar ondersteuning weten te vinden.

Het is duidelijk dat ouderen naast traditionele activiteiten in buurthuizen ook behoefte hebben aan een meer gevarieerd en laagdrempelig aanbod van dagactiviteiten op andere locaties. Activiteiten die zij zelf ontwikkelen. Wij hebben begrepen dat de gemeente Groningen, in tegenstelling tot andere gemeenten, deze preventieve voorzieningen niet heeft afgebouwd. Dat is een positieve ontwikkeling. De gemeente zou hier geld voor vrij moeten maken, aangezien dit ouderen uit de zorg houdt en zo Wmo-gelden kan besparen. Daarnaast is ondersteuning noodzakelijk bij het continueren van deze activiteiten, vooral wanneer deze dreigen te stagneren door ziekte of overlijden van de initiatiefnemers.

Ook is het belangrijk dat er vervoer beschikbaar is voor ouderen die moeilijk ter plaatse kunnen komen. Bovendien moet er aandacht zijn voor de toegankelijkheid van de ruimtes waar de activiteiten plaatsvinden.

De start van geclusterd wonen voor ouderen is een goed initiatief. Wel is het belangrijk dat er niet te klein gebouwd wordt uit kostenoverwegingen. Ouderen willen voldoende ruimte om comfortabel te

kunnen wonen. Een gevarieerd woningaanbod is essentieel en ouderen moeten vanaf het begin bij het ontwerp worden betrokken.

Reactie:

Voor alle duidelijkheid willen we benadrukken dat ook in de toekomst de aanbieders verantwoordelijk blijven voor de Wmo-dagbesteding en begeleiding van ouderen. We verlangen van de aanbieders dat ze voorzien in een passend, dekkend en divers aanbod voor de inwoners in hun gebied met een ondersteuningsbehoefte. Voor alle leeftijdsgroepen vanaf 18 jaar.

Zoals uit de tabel op bladzijde 5 valt af te lezen groeit de oudere leeftijdsgroep in omvang. Wat opvalt is dat deze stijging niet gelijk opgaat in een stijging in het beroep op ondersteuning in de vorm van maatwerk. In ons gesprek met de aanbieders kwam als mogelijke verklaring naar voren dat ouderen van nu minder behoefte hebben aan traditionele dagbesteding, maar meer aan laagdrempelige plekken voor ontmoeting. Ons beleid voor de toekomst sluit daar goed op aan. We doelen op het uitbreiden van laagdrempelige ondersteuning, waar mensen naar behoefte en zonder beschikking naar toe kunnen. Daar waar al voorzieningen zijn die voorzien in een behoefte (maatschappelijke initiatieven) verlangen wij van de aanbieders om daar eerst bij aan te sluiten en deze initiatieven (financieel) te ondersteunen. Daarmee geven we invulling aan uw aandachtspunt om alert te zijn op de continuïteit van deze voorzieningen.

Een mogelijke verklaring die u aangeeft is dat ouderen moeite hebben om de juiste zorg te vinden, doordat zij te maken hebben met een veelheid aan instanties. Daarbij geeft u aan dat de veronderstelling op pagina 5, dat thuiswonende ouderen eenvoudig een beroep kunnen doen op intensieve zorg via de Wet Langdurige Zorg (WLZ), naar uw mening onjuist is. We beamen dat de inrichting van de zorg en ondersteuning in Nederland niet altijd makkelijk te volgen is voor inwoners. Voor het deel waar wij verantwoordelijk voor zijn hebben we met de WIJ-teams, verspreid over de gemeente, gezorgd voor laagdrempelige punten waar inwoners terecht kunnen met al hun vragen. Via het cliëntervaringsonderzoek meten we ieder jaar de bekendheid met de WIJ-teams. Uit het laatste onderzoek kwam naar voren dat de teams tamelijk goed zichtbaar zijn; ruim drie kwart (77%) van de respondenten wist waar ze moesten zijn met hun hulpvraag. Daarmee willen we niet zeggen dat we daarom achterover kunnen leunen. We delen uw pleidooi om te zorgen voor een zo toegankelijk mogelijk ondersteunings- en zorgaanbod. Wat betreft het zorgaanbod vanuit de Wet langdurige zorg hebben we op bladzijde 5 geen uitspraak gedaan over de toegankelijkheid van deze zorg. Het is ons bekend dat alleen mensen met een (zeer) intensieve zorgvraag een beroep kunnen doen op deze zorg.

We delen uw aandachtspunt dat laagdrempelige informatievoorziening van belang is, zodat ouderen eenvoudig de weg naar ondersteuning weten te vinden. Onder andere de WIJ-teams spelen hierin een rol en in aanvulling hierop is dit ook een belangrijk punt binnen het uitvoeringsprogramma 'Ouder en Wijzer in Groningen' dat zich op de ouderen richt. Wat betreft het vervoer naar de dagbesteding geldt dat de gemeente, als mensen niet zelf naar de dagbesteding kunnen komen, zorgt voor het vervoer naar de dagbesteding. Bij het realiseren van voldoende geschikt woningaanbod voor ouderen delen we uw mening dat voldoende ruimte van belang is om comfortabel te kunnen wonen. De woningcorporaties en projectontwikkelaars zijn hier verantwoordelijk voor. In onze samenwerking met hen kunnen we dit onder de aandacht brengen.

- Maatwerkvoorziening of aanvullende ondersteuning

Tot nu toe gebruikte de gemeente Groningen de termen algemene voorziening en maatwerkvoorziening voor ondersteuning waarvoor respectievelijk geen of juist wel een beschikking nodig is. In de nota wordt voorgesteld deze termen te vervangen door basisondersteuning en aanvullende ondersteuning.

De ASDG heeft grote twijfels bij het loslaten van de maatwerkvoorziening voor deze doelgroep. Het betreft hier zeer kwetsbare mensen die niet geholpen zijn met een algemene voorziening of een juridisch ongedefinieerde aanvullende ondersteuning.

Gebruikers van begeleiding hebben vaak een beperkt tot zeer beperkt inzicht in hun ondersteuningsbehoefte (pag. 12).

Het is voor deze doelgroep van groot belang dat de maatwerkvoorziening, met de daaraan verbonden door de gemeente afgegeven beschikking, gehandhaafd blijft. Uit onze praktijkervaring met de Wmo blijkt dat alleen het hanteren van een zorgplan geen garantie biedt voor continuïteit. Bij herindicatie of herbeoordeling is het zorgplan vaak onvindbaar of wordt het niet gebruikt.

Een beschikking biedt deze doelgroep de juridische garantie van de gemeente en het veilige gevoel dat de eindverantwoordelijkheid voor de geleverde zorg is geborgd.

Met aanvullende ondersteuning staat de gemeente op afstand en is men afhankelijk van de samenwerking tussen WIJ en de zorgaanbieder. Dit kan ertoe leiden dat de eindverantwoordelijkheid voor de levering van zorg uit het zicht van de gemeente raakt.

Reactie:

De gemeente onderschrijft het belang van wat u hier schetst. De verschillende termen zijn bedoeld ter verduidelijking. Het maatwerk, zoals u dat kent, blijft bestaan voor de inwoners voor wie een algemene voorziening (of basisondersteuning) niet passend is. De aanvullende ondersteuning is slechts een andere term voor een maatwerkvoorziening. Dat betekent dat de gebruikers daarvan nog steeds een beschikking ontvangen van de gemeente.

- Inzet van beroepskrachten bij begeleiding

De ASDG vindt het van belang dat de gemeente, of namens haar WIJ, de eindverantwoordelijkheid blijft houden bij de herindicatie over de te leveren begeleiding en de inzet van beroepskrachten.

Het is algemeen bekend dat wanneer de zorgverlener zelf de omvang van de te leveren zorg mag bepalen, eigen belangen een rol kunnen spelen bij de verdeling van zorg. Dit moet worden voorkomen door duidelijke richtlijnen en gemeentelijke controle.

Reactie:

De gemeente is zich ervan bewust dat er belangen kunnen spelen bij de aanbieders. Echter, in dit geval spelen er tegenstrijdige belangen. De onderaannemer, die de ondersteuning levert en direct contact heeft met de inwoner, verzorgt de evaluatie met de inwoner. Die onderaannemer heeft er financieel belang bij dat de ondersteuning voortgezet wordt, met daarbij het liefst zoveel mogelijk ondersteuning. Dit geldt niet voor de hoofdaanbieder, die de onderaannemer financiert. Uiteindelijk is het de gemeente die de beschikking afgeeft en daarmee de eindverantwoordelijkheid heeft. Er is daarnaast inhoudelijk controle op de indicatie door de evaluatie die WIJ Groningen uitvoert op de ondersteuningsdoelen van de inwoner.

- Nog voorliggende vraag

De ASDG zou het waarderen om betrokken te worden bij de opstelling van het programma van eisen voor de aanbesteding van Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vanaf 2027.

Reactie:

Bij een paar aanbestedingen hebben wij de ASDG op deze manier betrokken. We begrijpen de wens om dat ook bij deze aanbesteding te doen. Echter, hebben we in dit geval ervoor gekozen om de ASDG op een andere manier te betrekken, namelijk bij de evaluatie en het toekomstadvies. Die input gaat gebruikt worden als input bij de aanbesteding. Zodra de aanbesteding gepubliceerd is, wordt deze met de ASDG gedeeld en is er ruimte voor toelichting.